

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี
Factors Relating to Work Performance of Village Agricultural Volunteers
in Suphanburi Province

ณราภรณ์ กล้าแสง (Naraporn Klumsang)* จินดา ขลิบทอง (Jinda Khlibtong)**

บำเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen Keowan)*** ปิยวัฒน์ ขนิษฐบุตร (Piyawat Kanittaburt)***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ (2) การสนับสนุนการปฏิบัติงาน (3) ความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ (4) การปฏิบัติงาน (5) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติงาน และ (6) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 1,009 ราย สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย จำนวน 287 ราย และนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลผู้ดูแลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน จำนวน 66 ราย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน T-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า (1) อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 50.15 ปี เกือบทั้งหมด (ร้อยละ 98.6) ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม และร้อยละ 87.8 มีตำแหน่งผู้นำทางสังคม เกือบทั้งหมด (ร้อยละ 98.6) เป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทเกษตรหมู่บ้าน และสองในสาม (ร้อยละ 64.8) เป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ (2) การสนับสนุนการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการติดตามของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมากเป็นลำดับที่หนึ่ง (3) อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง (4) ผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยมีการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้านมากเป็นลำดับหนึ่ง (5) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ได้แก่ การประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม การเป็นผู้นำทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน การเป็นอาสาสมัครเกษตร ได้แก่ ครัวบัญชีอาสา ประมงอาสา หมอดินอาสา และอาสาปศุสัตว์ การสนับสนุนการปฏิบัติงานและความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ (6) ปัญหาที่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านพบในการปฏิบัติงานส่วนใหญ่ เป็นการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน คือ เกษตรกรให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน

คำสำคัญ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ออม. อาสาสมัครเกษตร การปฏิบัติงาน จังหวัดสุพรรณบุรี

* นักศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช bowling_time@hotmail.com

** รองศาสตราจารย์ ดร. แผนกวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
arkjin@hotmail.com

*** รองศาสตราจารย์ แผนกวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
pagasysom@stou.ac.th

**** เลขานุการ มูลนิธิป้องกันควันพิษและพิทักษ์สิ่งแวดล้อม piyawatjacktan@yahoo.com

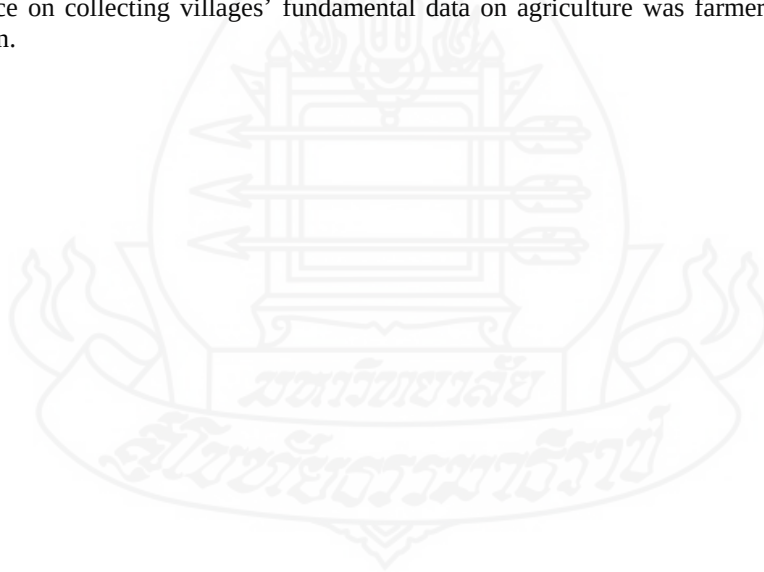
การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

Abstract

The purposes of this research were to study (1) socio-economic circumstance (2) support for work performance (3) opinion towards role and duty (4) work performance (5) factors relating to work performance and (6) problems and suggestions for work performance of village agricultural volunteers in Suphan Buri Province.

The research population was a number of 1,009 village agricultural volunteers in Suphan Buri Province. By simple random sampling, a number of 287 out of them were selected and also selected was a number of 66 Tambon agricultural extension agents. The instrument for data collection was questionnaire form. The data collected was analyzed by statistical computer program that used for data analysis i.e. mean, maximum value, minimum value, frequency, percentage, standard deviation, T-test, Analysis of one-way ANOVA and Pearson correlation coefficient

From the study it was found: (1) Most of the village agricultural volunteers were male with their average age at 50.15 years. Almost all of them (98.6%) made their living as farmer. 87.8% of them held social leader position. Almost all of them (98.6%) as agricultural volunteers; village agricultural. Two-thirds of them (64.8%) became members of various groups. (2) Support for work performance was at high level, receiving support for work performance in terms of monitoring by agricultural extension agents, ranking as high as the first. (3) Village agricultural volunteers have opinion towards role and duty was apparently found at quite-agreed level. (4) Work performance was at high level. The work performance on collecting villages' fundamental data on agriculture was found ranking as much as the first. (5) Factors relating to work performance of village agricultural volunteers for example, agricultural occupation, social leadership, agricultural group/community enterprise membership, agricultural volunteers; accountant teacher volunteer, fishery volunteer, soil doctor volunteer and livestock volunteer. On support for work performance and opinion towards role and duty. (6) Most of problems at village agricultural volunteers was found from work. The work performance on collecting villages' fundamental data on agriculture was farmers to give incomplete information.

Keywords: Village agricultural volunteer, Agricultural volunteer, Work performance, Suphan Buri Province

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4 The 4th STOU Graduate Research Conference

บทนำ

ในปี พ.ศ. 2554 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดให้กรมส่งเสริมการเกษตร โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดคัดเลือกอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน หรือ ออสม. จากอาสาสมัครเกษตร 13 สาขาและผู้แทนสภาเกษตรกรระดับหมู่บ้าน หมู่บ้านละหนึ่งคน เพื่อทำหน้าที่ประสานเชื่อมโยงการทำงานของอาสาสมัครเกษตรสาขาต่างๆ เกษตรกรในหมู่บ้าน และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการบูรณาการงานพัฒนาการเกษตรตามภารกิจของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในหมู่บ้านอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับปัจจุบันอัตราค่าจ้างของข้าราชการที่ทำงานในพื้นที่ลดลง ทำให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ ดังนั้นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน นอกเหนือจากการเป็นผู้ประสานงานระหว่างอาสาสมัครเกษตรสาขาต่างๆ เกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว ยังมีบทบาทเป็นผู้สนับสนุนการดำเนินงานการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่อีกด้วย และตั้งแต่ปี พ.ศ.2555 เป็นต้นมา สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรีได้ดำเนินการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน โดยประกอบด้วย 1) การอบรมอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตร 2) การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อวิเคราะห์การปฏิบัติงานรวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในพื้นที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ทั้งนี้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเป็นที่มุ่งหวังให้เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาการเกษตรในพื้นที่รวมถึงก่อให้เกิดการทำงานอย่างมีส่วนร่วมโดยชุมชนอย่างแท้จริง แต่จากการดำเนินการพัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรีที่ผ่านมาพบว่าการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านยังมีปัญหาและอุปสรรค ประกอบกันยังไม่มีการศึกษาถึงผลการพัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในด้านของการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ดังนั้นการศึกษาวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานและผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางการพัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านให้สามารถปฏิบัติงาน และสนับสนุนงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนสามารถเป็นกลไกในการพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี 2) การสนับสนุนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี 3) ความคิดเห็นของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรีต่อบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน 4) การปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี 5) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี และ 6) ปัญหาและข้อเสนอแนะของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรีในการปฏิบัติงาน

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4 The 4th STOU Graduate Research Conference

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยสองกลุ่มประชากร ได้แก่ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 1,009 ราย สุ่มกลุ่มตัวอย่างจำนวน 287 ราย โดยการสุ่มแบบง่าย และนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลที่ดูแลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน จำนวน 66 ราย โดยศึกษาทั้งหมดเครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม คำถามแบบเปิดและแบบปิด จำนวน 2 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 สำหรับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ 1) ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม 2) การได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงาน 3) ความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และ 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี และชุดที่ 2 สำหรับนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน(กลุ่มตัวอย่างอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยหรือค่ามัธยฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ วิเคราะห์ความแตกต่างของปัจจัยโดยใช้สถิติ T-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยโดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ทั้งนี้ค่าถามที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย การสนับสนุนการปฏิบัติงาน ความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ และผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการแทนน้ำหนักค่าเฉลี่ย ได้แก่ 1) ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด 2) ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับน้อย 3) ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับปานกลาง 4) ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับมาก และ 5) ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 50.15 ปี และร้อยละ 36.6 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมา จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) และจบการศึกษาระดับมัธยมต้น (ม.3) คือ ร้อยละ 26.8 และ 16.0 ตามลำดับ ในด้านเศรษฐกิจเกือบทั้งหมดทำอาชีพเกษตรกรรวม โดยทำการเกษตรประเภทพืชไร่ (นาข้าว และพืชไร่อื่นๆ) และรายได้สูงสุดของครัวเรือนต่อปี จากการทำการเกษตร เท่ากับ 3,000,000 บาทต่อปี ในขณะที่รายได้ต่ำสุดเท่ากับ 30,000 บาทต่อปี ทั้งนี้ส่วนใหญ่ยังมีรายได้อื่นนอกจากการเกษตรรวมด้วย และในส่วนของปัจจัยทางสังคม พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านครึ่งหนึ่งเป็นอาสาสมัครเกษตร (อกษ.) มาแล้ว 3 - 4 ปี และมีประสบการณ์ด้านการเกษตรโดยเฉลี่ย 24.28 ปี และส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 87.8 มีการดำรงตำแหน่งผู้นำทางสังคม โดยร้อยละ 59.6 เป็นผู้แทนสภาเกษตรกร ร้อยละ 57.8 เป็นกรรมการหมู่บ้าน ในส่วนของการเป็นอาสาสมัครเกษตร (อกษ.) ประเภทอื่นๆ พบว่า เกือบทั้งหมด คือร้อยละ 98.6 เป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทเกษตรหมู่บ้าน รองลงมาเป็นหมอดินอาสา และมีบางส่วนเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทอื่นๆ ด้วย ทั้งนี้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านหนึ่งรายสามารถเป็นอาสาสมัครเกษตรได้มากกว่าหนึ่งประเภท และในส่วนของการเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมากกว่าครึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ โดยมากที่สุด คือ สมาชิกกลุ่มธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ คือ ร้อยละ 36.9

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4

The 4th STOU Graduate Research Conference

การรับข่าวสารด้านการเกษตร พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เกือบทั้งหมดมีการรับข่าวสารด้านเกษตรจาก สื่อมวลชน สื่อบุคคล และผ่านการประชุมหรืออบรมของหน่วยงานต่างๆ โดย ในส่วนของการรับข่าวสารด้านการเกษตรผ่านสื่อมวลชน พบว่า รับข่าวสารจากโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมา คือ หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วารสารการเกษตร และแผ่นพับโปสเตอร์ ทั้งนี้ยังพบอีกว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านร้อยละ 25 มีการรับข่าวสารด้านการเกษตรจากอินเทอร์เน็ต ในส่วนของสื่อบุคคล อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเกือบทั้งหมดมีการรับข่าวสารจากนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร และในส่วนของการประชุมหรืออบรม พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเกือบทั้งหมดรับข่าวสารจากสำนักงานเกษตรอำเภอหรือเกษตรจังหวัด และรองลงมา คือ จากสถานีพัฒนาที่ดิน และจากหน่วยงานอื่นๆ บ้างบางส่วน

การสนับสนุนการปฏิบัติงาน ได้ศึกษาการสนับสนุนการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ ได้แก่ 1) ด้านการอบรมให้ความรู้ 2) ด้านการสนับสนุนด้านวัสดุ-อุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน 3) ด้านการติดตามของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร และ 4) ด้านความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53) โดยได้รับการสนับสนุนในระดับมาก ในด้านการติดตามของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเป็นลำดับที่หนึ่ง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92) รองลงมาคือ การอบรมให้ความรู้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68) และการสนับสนุนด้านวัสดุ-อุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09) ตามลำดับ และได้รับการสนับสนุนในระดับปานกลาง ในด้านความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.92)

ความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ ได้ศึกษาความคิดเห็นของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต่อบทบาทหน้าที่ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนดให้ 4 ข้อ ได้แก่ 1) การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร 2) การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน 3) การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน และ 4) การติดตามสถานการณ์ด้านการเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21) โดยมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ในการติดตามสถานการณ์ด้านการเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นลำดับหนึ่ง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28) รองลงมา คือ การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26) และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยในการประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน เป็นลำดับหนึ่ง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12) รองลงมา คือ การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10)

ผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ได้ศึกษาผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านตามบทบาทหน้าที่ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนดให้ 4 ข้อ ได้แก่ 1) การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร 2) การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน 3) การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน และ 4) การติดตามสถานการณ์ด้านการเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า ระดับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80) โดยมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทั้งสี่บทบาท ตามลำดับ ได้แก่ การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94) การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4

The 4th STOU Graduate Research Conference

ลูกเงินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74) การร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73) และการประสานงานในการถ่ายทอดความรู้ และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70)

การทดสอบสมมุติฐาน

1) การทดสอบสมมุติฐานโดยสถิติ T – test

ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่ทำอาชีพเกษตรกรรม การเป็นผู้นำในสังคม การเป็น สมาชิกกลุ่ม/องค์กรเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน และการเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทอาสาปศุสัตว์ ที่ต่างกัน มีการปฏิบัติงานในภาพรวมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และในส่วนของความเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภท อาสาสมัครเกษตรด้านอนุรักษ์ชีวนา ประมงอาสา และหมอดินอาสาที่ต่างกัน มีการปฏิบัติงานโดยภาพรวม แตกต่าง กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 โดยพบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่มีคุณสมบัติดังกล่าวข้างต้น มีค่าเฉลี่ยของผล การปฏิบัติงานที่สูงกว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่ไม่มีคุณสมบัติดังกล่าว

2) การทดสอบสมมุติฐานโดยใช้สถิติและการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่มี กลุ่มอายุ ระดับการศึกษา กลุ่มระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครเกษตร กลุ่มประสบการณ์ ด้านการเกษตร กลุ่มรายได้รวมด้านการเกษตร และกลุ่มรายได้รวมนอกภาคการเกษตรที่ต่างกัน มีการปฏิบัติงาน ในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) การทดสอบสมมุติฐานโดยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

3.1) การสนับสนุนการปฏิบัติงาน ผลการศึกษาพบว่า การสนับสนุนการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์ กับผลการปฏิบัติงานโดยภาพรวม และผลการปฏิบัติงานรายด้านทั้งสี่ด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมี ลักษณะของความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3.2) ความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน จากการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน มี ความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานโดยภาพรวม และผลการปฏิบัติงานรายด้านทั้งสี่ด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01 โดยมีลักษณะของความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ปัญหาของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่พบเมื่อปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ พบว่า ปัญหาที่สำคัญสามลำดับ แรกของแต่ละด้าน มีดังนี้ 1) ด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน ปัญหาที่พบคือ เกษตรกรให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน เกษตรกรไม่ให้ความสนใจในข่าวสารที่ประชาสัมพันธ์ และพื้นที่รับผิดชอบกว้างทำให้การปฏิบัติงานไม่ทั่วถึง 2) ด้านการร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนา การเกษตรระดับหมู่บ้าน ปัญหาที่พบคือ เกษตรกรไม่เห็นความสำคัญในแผนพัฒนาการเกษตร ผู้นำชุมชนไม่ให้ความ ร่วมมือ และหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนแผนไม่เห็นความสำคัญของแผนพัฒนาการเกษตร 3) ด้านการประสานงาน ในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน ปัญหาที่พบคือ การติดต่อประสานงานกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องยาก เกษตรกรรวมตัวกันยาก และเกษตรกรไม่ยอมรับความรู้ที่นำมาถ่ายทอด 4) ด้านการติดตามสถานการณ์ การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ลูกเงินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปัญหาที่พบคือ ไม่มีการกำหนด แบบฟอร์มและรายงานที่ชัดเจน ได้รับแจ้งข่าวสารล่าช้า และเกษตรกรแจ้งการเกิดภัยล่าช้า

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4

The 4th STOU Graduate Research Conference

อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้ให้ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้ คือ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต้องการการพัฒนาหรือฝึกอบรมเพิ่มเติม สามลำดับแรก คือ วิชาการด้านการเกษตร เทคโนโลยีการผลิตที่ใหม่และทันต่อสถานการณ์ และการลดต้นทุนการผลิต ในส่วนของข้อเสนอแนะเรื่องการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามลำดับแรก คือ การสนับสนุนค่าตอบแทน การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์และสื่อ และการพาศึกษาดูงาน

อภิปรายผลการวิจัย

1) ข้อมูลพื้นฐานด้านสังคมของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน จากการศึกษา พบว่า ครึ่งหนึ่งของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นอาสาสมัครเกษตรมาเป็นระยะเวลา 3 – 4 ปี และมีประสบการณ์ด้านการเกษตรโดยเฉลี่ยเท่ากับ 24.28 ปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิวัฒน์ ภู่อ้อม และคณะ(2555 : 1323) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี และพบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีประสบการณ์ในการทำเกษตรมากกว่า 20 ปี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี และทำการเกษตรมาตั้งแต่เริ่มต้นอาชีพ จึงทำให้มีประสบการณ์ด้านการเกษตรมาก ในส่วนของการมีตำแหน่งต่างๆ ทางสังคม พบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรีส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาเกษตรกรมากที่สุด รองลงมาเป็นกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิวัฒน์ ภู่อ้อม และคณะ(2555 : 1323) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี พบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นผู้นำทางสังคม

2) การสนับสนุนการปฏิบัติงาน พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยได้รับการสนับสนุนมากเป็นลำดับที่หนึ่ง คือ การติดตามของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร รองลงมา คือ การอบรมให้ความรู้ และการสนับสนุนด้านวัสดุ – อุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ และได้รับการสนับสนุนในระดับปานกลาง คือ ความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้เนื่องจากนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรมีบทบาทหน้าที่โดยตรงที่ต้องติดตาม ดูแลและกำกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน รวมถึงกรมส่งเสริมการเกษตรมีโครงการอบรมและพัฒนาศักยภาพให้กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านอยู่ตลอด ในขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่มีบทบาทในการสนับสนุนการปฏิบัติงานหรือให้ความสำคัญกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมากนัก

3) ความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ทั้งสี่ด้านของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน พบว่า ความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมีความเห็นด้วยในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งในสองบทบาทหน้าที่ ได้แก่ การติดตามสถานการณ์ด้านการเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร ตามลำดับ และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยในสองบทบาทหน้าที่ ได้แก่ ในการประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกร และการร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้านตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชำนาญ เมืองรอง และคณะ (2556 : 5) ที่ได้ทำการศึกษายบทบาท

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต่อการส่งเสริมการเกษตรในอำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่โดยรวมมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นผู้นำชุมชนและประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม ทำให้มีความคิดเห็นในระดับที่สูงกับบทบาทหน้าที่ที่สอดคล้องกับอาชีพของตนเอง และสามารถลดผลกระทบโดยตรงกับการเกษตรและชุมชนมากที่สุดเป็นลำดับแรกๆ

4) การปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน พบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของวิวัฒน์ ภูพร้อม และคณะ (2555:1323) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี พบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ยังพบอีกว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีระดับการปฏิบัติงานในด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้านอยู่ในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง อาจเนื่องมาจากงานด้านนี้เป็นงานนโยบาย และมีคำสั่งแต่งตั้งให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านปฏิบัติงานจึงเป็นผลให้มีการปฏิบัติงานที่สูงกว่าด้านอื่นๆ และในส่วนของการปฏิบัติงานด้านอื่นๆ ที่มีผลอยู่ในระดับมากนั้น อาจเนื่องมาจากการสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่อยู่ในระดับมาก และความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง เมื่ออาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานที่ดี ประกอบกับมีเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานย่อมส่งผลให้พึงพอใจที่จะปฏิบัติงานและส่งผลถึงผลการปฏิบัติงานด้วยเช่นกัน

5) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่น่าสนใจ ได้แก่

5.1) การประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม ซึ่งจากผลการศึกษา พบว่า การประกอบอาชีพเกษตรกรกรรมมีผลต่อการปฏิบัติงานในภาพรวม โดยอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่ทำการเกษตรจะมีการปฏิบัติงานที่แตกต่างกับที่ไม่ทำการเกษตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่ทำการเกษตรจะมีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติงานที่สูงกว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่ไม่ทำการเกษตร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เป็นบทบาทที่มีความสอดคล้องกับอาชีพเกษตรกรกรรม ดังนั้นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่เป็นเกษตรกรจะมีความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการเป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมากกว่า จึงมีการปฏิบัติงานได้มากกว่า

5.2) การเป็นผู้นำในสังคม ซึ่งจากผลการศึกษา พบว่า การเป็นผู้นำในสังคมมีผลต่อการปฏิบัติงานในภาพรวม โดยอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่เป็นผู้นำทางสังคม มีผลการปฏิบัติงานที่แตกต่างจากที่ไม่เป็นผู้นำทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่เป็นผู้นำทางสังคมร่วมด้วย จะมีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติงานที่สูงกว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่ไม่เป็นผู้นำทางสังคมร่วมด้วย อาจเนื่องมาจากบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านสัมพันธ์กับบทบาทหน้าที่ของตำแหน่งผู้นำ ทำให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่มีตำแหน่งผู้นำทางสังคมสามารถปฏิบัติงานได้อย่างไม่ขัดแย้งกับบทบาทหน้าที่ของผู้นำ

5.3) การเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทต่างๆ ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า การเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทครูบัญชีอาสา ประมงอาสา และหมอดินอาสาที่ต่างกัน มีผลต่อการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และการเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทอาสาสมัครสัตวแพทย์ มีผลการปฏิบัติงานแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิสาส์ กันตอนันตพร (2554:64) ที่ได้ทำการศึกษา

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4

The 4th STOU Graduate Research Conference

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรกรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี พบว่า การเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทอื่นๆ เป็นปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรกรหมู่บ้าน ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้ได้พบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่เป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทดังกล่าวข้างต้น มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติงานที่สูงกว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่ไม่เป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทดังกล่าวข้างต้น ซึ่งอาจเนื่องมาจากอาสาสมัครเกษตรประเภทดังกล่าวข้างต้น เป็นอาสาสมัครเกษตรที่มีการปฏิบัติงานเพื่อช่วยเหลือหน่วยงานต้นสังกัดในพื้นที่ตลอดเวลา อีกทั้งหน่วยงานต้นสังกัดยังมีการติดตามดูแลและสนับสนุนสวัสดิการต่างๆ ในการปฏิบัติงาน เช่น การฝึกอบรม การพาศึกษาดูงาน และวัสดุอุปกรณ์ อย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 ที่มีการจัดให้มีอาสาสมัครเกษตรเป็นต้นมา ซึ่งได้สอดคล้องกับแนวคิด เรื่องทัศนคติและความพึงพอใจในการทำงาน (อ้างอิงใน NovaBizz ; ออนไลน์) ดังนั้นการดำเนินงานอาสาสมัครเกษตรของหน่วยงานดังกล่าวข้างต้น ถือเป็นการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเป็นอาสาสมัครเกษตรและส่งผลถึงการปฏิบัติงานในฐานะอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ซึ่งเป็นลักษณะงานที่คล้ายคลึงกัน ทำให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่เป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทดังกล่าวข้างต้น สามารถปฏิบัติงานได้แตกต่างจากอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่ไม่ได้เป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทดังกล่าวข้างต้น

5.4) การสนับสนุนการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิสาส์ กันตอนันตพร (2554:64) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรกรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี พบว่าการได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานจากหน่วยงาน เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรกรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า การสนับสนุนการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ซึ่งผลที่ได้สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องทัศนคติและความพึงพอใจในการทำงาน (อ้างอิงใน NovaBizz ; ออนไลน์)

5.5) ความคิดเห็นของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรีต่อบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยพบว่าความคิดเห็นมีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิวัฒน์ ภู่อ้อม และคณะ(2555:1330) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยพบว่า ทัศนคติของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรในเชิงบวก

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนดให้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ประกอบด้วย การประกอบอาชีพเกษตรกรรม การเป็นผู้นำในสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ และการเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทต่างๆ ได้แก่ อาสาสมัครเกษตรด้านอนุรักษ์ชีวนา ประมงอาสา อาสาปศุสัตว์ หมอดินอาสา และอาสาสมัครปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครเกษตร อีกทั้งการสนับสนุนการ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4

The 4th STOU Graduate Research Conference

ปฏิบัติงาน และความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เสนอแนะแนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านให้สามารถปฏิบัติงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนี้

1) ด้านปัจจัยส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ดำรงตำแหน่งอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

- การเป็นเกษตรกร โดยจากการศึกษาพบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่มีอาชีพเกษตรกรมีค่าเฉลี่ยของผลการปฏิบัติงานที่ดีกว่าที่ไม่มีอาชีพเกษตรกร ดังนั้นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านจึงควรมีอาชีพเกษตรกร

- การเป็นผู้นำในสังคม โดยจากการศึกษาพบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่เป็นผู้นำในสังคมร่วมด้วยมีค่าเฉลี่ยของผลการปฏิบัติงานที่ดีกว่าที่ไม่เป็นผู้นำทางสังคม ดังนั้นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่มีตำแหน่งผู้นำทางสังคมร่วมด้วยจึงไม่ใช่ประเด็นปัญหาในการปฏิบัติงาน

- การเป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทต่างๆของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน โดยจากการศึกษาพบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่เป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทครูบุญชืออาสา ประมงอาสา ปศุสัตว์อาสา และหมอดินอาสา มีค่าเฉลี่ยของผลการปฏิบัติงานที่ดีกว่าที่เป็นอาสาสมัครเกษตรประเภทอื่นๆ ซึ่งอาสาสมัครเกษตรประเภทดังกล่าวเป็นอาสาสมัครเกษตรที่มีการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ ดังนั้นบุคคลที่จะเป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านจึงน่าจะเป็นอาสาสมัครเกษตรที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ เช่น ครูบุญชืออาสา ประมงอาสา ปศุสัตว์อาสา และหมอดินอาสา

2) ด้านการดำเนินการพัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน โดยจากการศึกษาพบว่า การสนับสนุนการปฏิบัติงานที่หน่วยงานดำเนินการอยู่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ดังนั้นจึงควรดำเนินการสนับสนุนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในด้านต่างๆ ที่ทำอยู่อย่างต่อเนื่อง และจากการปัญหาและข้อเสนอแนะของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร แนวทางการสนับสนุนจึงควรดำเนินการดังนี้

- อบรมให้ความรู้ด้านการเกษตรและด้านต่างๆ ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ซึ่งต้องคำนึงถึงบริบทด้านการเกษตรของพื้นที่ที่สำคัญ เพื่อให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ เป็นต้นแบบและให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือเกษตรกรในพื้นที่ได้ และวิธีการให้ความรู้ควรเป็นการอบรมโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาการด้านนั้นๆ โดยตรง

- การติดตามดูแลการปฏิบัติงานโดยนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
- การสนับสนุนวัสดุ-อุปกรณ์ต่างๆ เช่น สื่อที่จะใช้ในการถ่ายทอด คู่มือวิชาการ รวมถึงงบประมาณสนับสนุนการปฏิบัติงาน

- หน่วยงานระดับท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องควรมีการสนับสนุนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนแผนพัฒนาการเกษตร ซึ่งจะเป็นผลให้เกิดการพัฒนาด้านการเกษตร

3) ความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน โดยจากการศึกษาพบว่าความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ที่มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกับผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ดังนั้นจึงควรมีการชี้แจงรายละเอียด และประโยชน์หรือข้อดีของบทบาทหน้าที่ให้กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทุกคนเข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่อบทบาทหน้าที่ เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรกรในพื้นที่เพื่อผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์ที่ได้ต่อพื้นที่จากการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน
- 2) ควรวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน เพื่อปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่
- 3) ควรวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการขับเคลื่อนอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านเพื่อสนับสนุนงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- ชำนาญ เมืองรอง และคณะ(2556) .บทบาทอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านต่อการส่งเสริมการเกษตรในอำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุตรดิตถ์. ในการประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2556 จาก http://www.stou.ac.th/thai/grad_stdy/Masters/ฟสศ/research/3nd/FullPaper/ST/Oral/O-ST%20072%20นายชำนาญ%20%20เมืองรอง.pdf
- วิวัฒน์ ภู่อ้อม และคณะ (2555) .ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี. ในการประชุมวิชาการแห่งชาติมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ครั้งที่ 9 สืบค้นเมื่อ 7 มกราคม 2557 จาก http://photharam.ratchaburi.doae.go.th/primages/o_ag_ext01.pdf
- สุวิสาส์ กันตอนันตพร (2554) . ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรกรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี (วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,นนทบุรี.
- NovaBizz .ทัศนคติและความพึงพอใจในการทำงาน.สาระสังเขป ออนไลน์ สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2556 จาก <http://www.novabizz.com/NovaAce/Manage/satisfaction.htm>